

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

quaestio 79. An processus totus luris peritis explicari debeat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

in c. si ad Episcopum. notab. 8. vers. circa secundū. in fine. ne sede vacante. lib. 6. tales autē esse peritos & consultores in hac causa manifestum est: eorum itaque suffragia, vt ibidem concludit Ancharanus de vrbantate, non de necessitate sequenda sunt. & hanc sententiā videtur sequi Locatus in opere iudiciali verbo, consiliam, nu. 5. quā proficitur apertius Campegius apud Zanchinum c. 15. & probat late aduersus Albertinum Ioannes Roias tract. de heret. par. 1. nu. 409. & multis sequentibus.

Et in Hispania quidē hęc sententiā obrinet, vt cōsultorū suffragia decisina non sint; quæ definita esse videtur per Madrilianā instructionē anni Domini MDLXI. c. 66. vbi cū Episcopus & Inquisitor cōueniunt, eorū sententiā stādum esse decernitur, quāuis cōsultores numero plures contrariam profiteantur. eius instructionis verba à nobis latine reddita ita habent: In omnibus casibus, in quibus cōtingit discordia sententiarū seu opinionum inter Inquisitores & Ordinarium, vel aliquem ipsorum, vel in definitione causæ, aut in quolibet alio actu, vel sententiā interlocutoria, causa ad Senatum mitti debet; sed si Inquisitores & Ordinarius fuerint conformes, quamuis cōsultores discrepent, & sint numero plures, decretum Inquisitorum & Ordinarij executioni mandetur. hæcenus ibi.

Quamquam autem hęc vera sint, & firmis munita rationibus, non propterea censeo liberrimum debere esse Inquisitorum arbitrium in statuendo quod sibi libuerit, quamuis ab opinione peritorum discrepet: cum enim negotium fidei grauisimum sit, non modo in ferendis sententijs, vt in superioribus dicebam, verum etiam in alijs grauib; totius iudicij actibus, consultius erit & tutius nusquam discedere à peritorum suffragijs; nam si quandoq; contingeret Inquisitores audacius vti ea potestate & libertate, facile possent errare, & per imprudentiam committere id, quod vel in fidei, vel in reorum detrimentum vereretur.

Iam ista libertas Inquisitorum de non sequendis necessario peritorum suffragijs, facilius vsurpari potest illis, qui constituti sunt iuris peritissimi: nam hoc porissimum casu cōsultorum suffragia cōsultina erunt non decisina: & plane hoc iure vtimur vt consultina solum sint.

Cum vero Inquisitores Theologi fuerint creati, in his quæ ad ordinem iudicarium spectant, si dubia occurrant, nō sequi peritorum suffragia, nec pruden- dens nec tutum crederem. Quomodo enim iurisconsultos Theologos in causis fidei assentire oportet in notandis propositionibus hereticis & catholicis, & earum qualitatibus expendendis: ita vice versa theologos iurisperitis obtemperare conuenit in capturis reorum decernendis, in indicij aditorem apertis, in restim dicitis admittendis aut repellendis, indicijs dādis, appellationib; admittendis aut resurādīs, in sententijs interlocutorijs & diffinitiuis ferendis, & denique in toto ordine iudicario obseruando: hæc enim Theologi ab iurisperitis petere debent. Albertinus in cap. quoniam. de heret. lib. 6. q. 10. num. 17. quod & verum est.

Tunc etiā à peritorū suffragijs nō esset tutū recedere, cū questio, de qua agitur, nimis est ardua et

A difficilis, aut propter facti cōtingentiā: aut ob varias & pugnātes Doctorū sententijs: tunc enim eos peritorū suffragijs obtemperare debere putarē: tamen si cum huiusmodi casus incidunt, supremum Senatum consulere tutius sit, vt alibi plene ostendimus.

Postremo illud monebo, inquisitores hereticæ prauitatis punitione dignos esse, si vel suo vel cōsultorum cōsilio ducti in definiendis fidei causis errauerint: neque enim peritorum suffragia eos omnino excusabunt. l. quidam decedens. pater. ff. de excusat. tuto. Bart. in l. si cōuenerit. nu. ff. de re iudicata. & ratio est, quoniam apud se debuerant deliberare, an illud cōsiliū expediret. l. 2. §. si. ff. mād. cōsiliū enim alterius neminem cogit ad illud sequendum. cap. cum olim. de arbit.

Et quamuis hæc ita se habeāt, vix hodie possunt errare, cū nō vnus aut alter peritus adhibeatur, sed plures, & in arduis supremū Senatū consulere debeāt veruntamen hæc omnino persuadet, vt inquisitores suo labore, & industria, & studio curēt, penitus singula fidei negotia, & quidquid ad suū officium spectat intelligere: nec fiant desides & negligēs sub hac spe, quod cōsultores habeant & peritos, in quos laborem reiciant: meminerint illius dicti Quinti Mutij reprehendētis Seniū Sulpiciū in hæc verba: Turpe est patrio & nobili vito igno- rare ius, in quo uerfatur. l. 2. ff. de origine iuris.

Petitorū Cuf fragia nō ex culant inquisi- torem er- rantem.

Q V A E S T I O L X X I X .

An processus totus Iuris peritus expli- cari debeat.

Septuagesimā nona questio est: Vtū Episcopus & inquisitor coram praedictis peritis de quorum cōsilio est ad sententiā procedendum, teneatur totum processum eis integraliter explicare, uel sufficiat eis explicare summarie, in substantia & effectu?

Respondemus q; integraliter & perfectè, ut patet in c. Statuta. §. iubemus. de heret. lib. 6. ubi dicitur sic: iubemus & infra: Secreto coram dicecesano Episcopo, uel eo absente ipsius Vicario, quando inquisitores procedunt: quando uero procedit Episcopus coram inquisitoribus: Si haberi commode possit copia eorundem, ac nihilominus siue Episcopus siue inquisitores processerint, aliquibus alijs personis prouidis & honestis, iurisque peritis (quas ad hoc uocari, & eis per totum processum super quo deliberandum est, seriose manifestari, ac integraliter explicari, & de ipsorum cōsilio ad sententiā uel condemnationem procedi uolumus) exprimentur, & cætera.

Processus totus iurisperitis explicandus. Supra pag. III.

C O M M E N T . C X X V I I I .

Emericus apertis fere semper canonum definitionibus nitens, in hac questione nūm axioma constituit, uidelicet, Peritis, quos inquisitores aduocant, totum reorum processum integre esse communicandum.

Peritis tot
processus in
regre expli-
gandus.

Huius axiomatis ratio in promptu est: quoniam A
nisi periti intelligerent integre & perfecte coram
causam, non possent perfecte consulere, neque incor-
ruptum ferre iudicium, cum nemo de incognitis re-
tum iudicium facere possit.

Rursus, cum de eorum consilia sit ad sententiã
pronuntiandam deueniendum, ne fortassis ob non
visum processum minus bene consulant, & in seren-
da sententiã erretur, iustum est ut eis integre to-
tus processus explicetur. & cum Eymérico sentit
Bernardus in lucerna, verbo, inquisitor. §. 21.

Q V A E S T I O LXXX.

An testium nomina sint consultori- bus manifestanda.

Ctuagesima questio est: Vtrum Episco-
pus & inquisitor teneantur coram præ-
dictis peritis, de quorum consilio est ad
sententiam procedendum, deferentium & testifi-
cantium nomina publicare?

Et ar. supra
pag. 111.

Respondemus quod sic; ut patet in alleg. c. Statu-
ta. §. iubemus. vbi exposito & mandato, quod no-
mina deferentium & testium coram de iuris non
publicentur, sequitur sic: Sed secreto coram dice-
cesano Episcopo, vel eo absente ipsius Vicario,
quando inquisitores procedunt; quando vero pro-
cedit Episcopus coram inquisitoribus, si haberi
commode possit copia eorundem: ac nihilomi-
nus siue Episcopus siue inquisitores processerint,
aliquibus alijs personis prouidis & honestis, iuril-
que peritis (quas ad hoc uocari & eis per totum
processum, super quo deliberandũ est, seriose ma-
nifestari ac integraliter explicari; & de ipsorum con-
silio ad sententiam vel condemnationem proce-
di volumus) exprimentur: sicque non obstante,
quod illis contra quos huiusmodi de posuerunt, no-
mina ipsorum non fuerint publicata. Adhibea-
tur ad cognitionem iudicis instruendam plena fi-
des depositionibus testium eorundem.

COMMENT. CXXXIX.

In hac questione Eymericus unicum item pro-
ponit axioma, nempe, nomina testium peritis
seu consultoribus esse explicanda.

In hoc autem axioma maior est dubitatio, quã
in eo, quod proxime superiori questione proposi-
tum est; quia non videtur necessarium explicari.

Primum quoniam absque tali nominum publi-
catione, aut notitia recte consulere possunt.

Deinde quia ita plane contendunt faciendum vi-
ri docti, inter quos est Campegius apud Zanchi-
num cap. 15.

Postremo, tuta & laudabili inquisitionũ consue-
tudinẽ receptam videtur, ne consultoribus testium
nomina publicentur: sed absque nominibus proces-
sus soli eis dantur super quibus consulere debent,
neque ab hac consuetudine est recedendum.

Inquisitorum tamen partes erunt notare testiũ
qualitates, ut si religiosi, si periti, si graues fuerint,

& probati, aut contra, si minus probati, si plebei,
& pauperes, si iuuenes, si imperiti, aut similes, ut
his qualitatibus in genere cognitis, facilius intelli-
gant periti quantum sit dictis singulorum tribuen-
dum, aut contra deprehendendum.

Sed de nominibus delatorum nihil docuit Eyme-
ricus, an videlicet reorum nomina peritis debeant
explicari, & verius videtur, ac tutius est, ut nec
reorum nomina peritis publicentur.

Verumtamen illud addiderim, quod si quandoq;
videatur necessarium, vel testium, vel reorum no-
mina peritis explicare, ut cum probabiliter time-
tur testes inimicos esse reo: tunc si periti utroque
cognoscant, quia melius scire possunt, an sint vel fue-
rint inuicem inimici necne; non foret iniustum hoc
casu & testium & delatorum seu reorum nomina
consultoribus, aut etiam si opus fuerit, alijs probis
viris explicare, iuxta consilium EymERICI par. 3.
tit. de sex modis tradendi copiam processus. num.
119. §. sextus modus est de quo ibidem dixi.

Ne autem consultores temere hoc casu re-
stes vel delatos iudicent, aut per iuramentum, aut
per sententiam excommunicationis construngi pos-
sunt, ac debent, ut secretum teneant, ita Eyme-
ricus præcitato loco, & Bernardus Comensis in Lu-
cerna, verbo, Inquisitor. §. 21.

Et profecto grauissimum est scelus in causis præ-
sertim arduis secretum reuelare, ut optime docet
Aegidius Roscius tit. de carcerato fidei iuribus
committendo. nu. 30. vers. Et si tu senator fueris.

Quamuis autem periti huiusmodi specialiter
tunc non iurarent custodire secretum, adhuc tamen
ad illud obseruandum obligantur, propter multas
leges iubentes ne causa fidei propalantur ob peri-
culum ingens, quod inde nasci potest, quod si non iu-
rati propalauerint, extra ordinem puniri possunt
per Inquisitores: decuit enim eos id secretum ser-
uare, quod leges iuste iubent.

Si vero per malitiam reuelarent, illis præsertim
qui impedire possent fidei negotium, aut alias cau-
se obesse, tales quidem secreti reuelatores, reu-
elatores sancti officij puniri possunt, magis quã-
dem vel minus, pro culpa & qualitate, secundum
quam pena mensura imponenda est.

Q V A E S T I O LXXXI.

An Episcopus & Inquisitor possint secretum indicere consul- toribus.

Ctuagesima prima questio est: Vtrum
Episcopus & Inquisitor quando præ-
dictis peritis deferentium nomina &
testificantium publicabunt, possint
eis secretum indicere, quatenus illo-
rum nomina non reuelent, ac in eos sententiam
excommunicationis ferre si reuelauerint?

Respondemus quod sic, iuxta alleg. Statuta. §.
& ut eorundem. vbi dicitur sic: Et ut eorundem ac-
cusatorum & testiũ periculis efficacius occurrat-
ur, & cautius in inquisitionis negotio prædatat,
præsentis